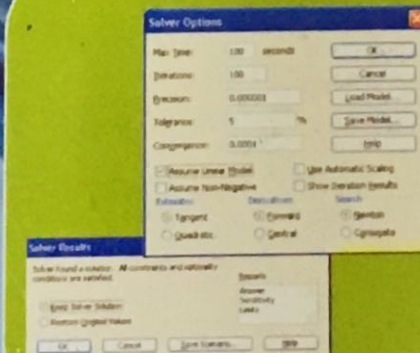
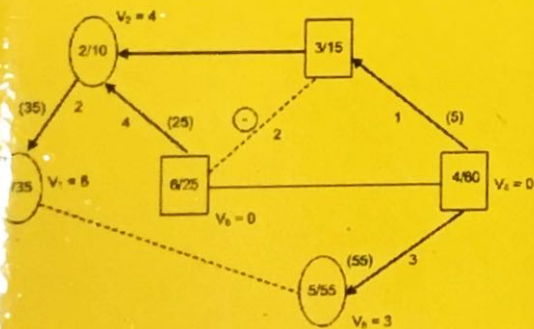
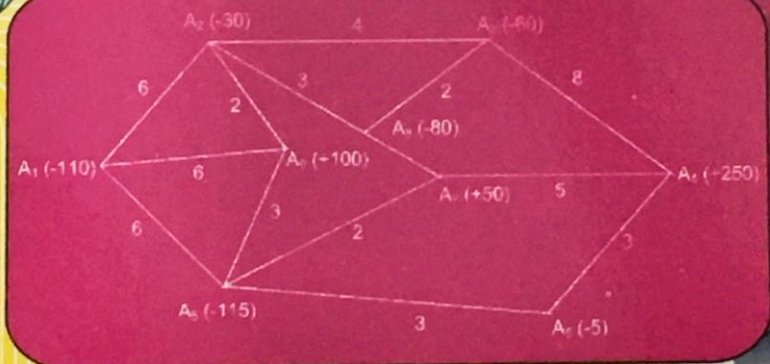
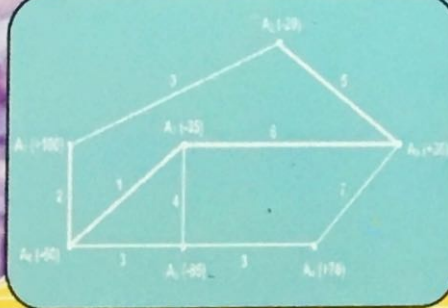

TS. PHẠM NGỌC ANH - ThS. NGUYỄN ĐỨC HIỀN

Giáo trình CÁC MÔ HÌNH RA QUYẾT ĐỊNH

NHÀ XUẤT BẢN
THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

TS. PHẠM NGỌC ANH - ThS. NGUYỄN ĐỨC HIỀN

Giáo trình CÁC MÔ HÌNH RA QUYẾT ĐỊNH

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

Mã số: GD10 DM10

Lời nói đầu

Các mô hình ra quyết định là môn học mới và ứng dụng rộng rãi trong các ngành kinh tế, kỹ thuật và nhiều lĩnh vực khác. Môn học này chủ yếu dựa trên các kết quả trong lý thuyết quy hoạch tuyến tính để giúp cho những nhà hoạch định chính sách đưa ra những quyết định tốt nhất cho các lĩnh vực mình quan tâm, như: Lập kế hoạch sản xuất, kế hoạch vận chuyển hàng hóa, quy hoạch nông trang, quy hoạch sử dụng đất, rừng, đầu tư tài chính, điều độ vận tải...

Với mục đích giúp bạn đọc nhìn nhận được vai trò quan trọng của toán học nói chung và lý thuyết quy hoạch tuyến tính nói riêng đối với các hoạt động sản xuất kinh doanh, hoạt động quản lý, Nhà xuất bản Thông tin và Truyền thông xuất bản ***Giáo trình “Các mô hình ra quyết định”*** do TS. Phạm Ngọc Anh và ThS. Nguyễn Đức Hiền biên soạn giới thiệu với bạn đọc.

Giáo trình được viết dựa trên tinh thần giản yếu lý thuyết Toán học, tiếp cận các tình huống thực tiễn, vận dụng các kết quả của lý thuyết tối ưu, lý thuyết giải tích lồi để giải các tình huống đó.

Giáo trình “Các mô hình ra quyết định” gồm 4 chương, nội dung cụ thể như sau:

Chương 1: Giới thiệu môn học và một số tình huống trong thực tiễn liên quan đến mô hình toán học LP (Quy hoạch tuyến tính)

Chương 2: Một số phương pháp hữu hạn giải mô hình LP.

Chương 3: Bài toán vận tải.

Chương 4: Bài toán sản xuất đồng bộ.

Cuối mỗi mục và mỗi chương đều có bài tập giúp bạn đọc có thể vận dụng kiến thức để áp dụng vào trong các tình huống cụ thể thường gặp. Cuốn sách không chỉ có phần phụ lục, trình bày giải bài toán LP bằng Solver, luyện kỹ năng phân tích và sử dụng máy tính để đưa ra quyết định tối ưu mà còn có hướng dẫn và đáp số để cho bạn đọc đối chiếu kết quả.

Sau khi nghiên cứu giáo trình, bạn đọc có thể tự tìm cho mình một quyết định tốt nhất với các tình huống thường gặp như: Lập kế hoạch sản xuất, lập kế hoạch quảng cáo, xây dựng kế hoạch đầu tư, lập kế hoạch vận chuyển hàng hóa,...

Nhà xuất bản xin trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc và rất mong nhận được ý kiến đóng góp của quý vị. Mọi ý kiến đóng góp xin gửi về Nhà xuất bản Thông tin và Truyền thông - 18 Nguyễn Du, Hà Nội hoặc số 75, ngõ 38, phố Phương Mai, Hà Nội (nxbthongtintruyenthong.vn) hoặc gửi trực tiếp cho tác giả theo địa chỉ: ndhien219@gmail.com.

Trân trọng cảm ơn./.

**NHÀ XUẤT BẢN
THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG**

Chương 1

GIỚI THIỆU VỀ MÔN HỌC VÀ MỘT SỐ TÌNH HUỐNG TRONG THỰC TIỄN LIÊN QUAN ĐẾN MÔ HÌNH TOÁN HỌC LP (QUY HOẠCH TUYẾN TÍNH)

Mục tiêu: Chương này giúp Sinh viên hiểu được các mô hình ra quyết định là gì? mô hình LP, LPP là gì? Và vai trò của LP, LPP đối với các hoạt động sản xuất kinh doanh, đầu tư, vận tải. Từ đó, giúp sinh viên xác định rõ mục tiêu học môn học này.

1.1. KHÁI NIỆM CÁC MÔ HÌNH RA QUYẾT ĐỊNH

Thế giới của chúng ta có nhiều nguồn tài nguyên nhưng tất cả đều có giới hạn của nó: Trữ lượng dầu trong lòng đất ta khai thác rồi sẽ hết, diện tích đất sử dụng cho việc trồng trọt cũng sẽ bị thu hẹp, hay chính chúng ta có một quỹ thời gian hữu hạn để hoàn thành công việc, một nhà hàng luôn bị hạn chế bởi một lượng chỗ ngồi nhất định. Trong kinh doanh, các nguồn lực: vốn, thiết bị, nguyên liệu,... đều bị hạn chế.

Vấn đề đặt ra ở đây, làm thế nào để sử dụng các nguồn lực một cách tốt nhất? Cụ thể là ta cần hoạch định chiến lược kinh doanh, một kế hoạch phân bổ nguồn lực, kế hoạch trồng trọt, sử dụng vốn nhằm tối đa được lợi nhuận hay tối thiểu chi phí.

Mô hình ra quyết định là một lĩnh vực của khoa học quản trị nhằm tìm ra phương pháp tối ưu của việc sử dụng các nguồn lực bị hạn chế để đạt được mục tiêu của cá nhân hay một doanh nghiệp đưa ra. Chính vì lý

MỤC LỤC

Lời nói đầu	3
Chương 1: Giới thiệu môn học và một số tình huống trong thực tiễn liên quan đến mô hình toán học LP (Quy hoạch tuyến tính).....	5
1.1. Khái niệm các mô hình ra quyết định.....	5
1.2. Kỹ năng phân tích tình huống và đưa ra quyết định	6
1.3. Tiếp cận một số tình huống thực tiễn	7
1.3.1. Tình huống 1	7
1.3.2. Tình huống 2: (Lập kế hoạch quảng cáo tối ưu)	8
1.3.3. Tình huống 3: (Sử dụng vốn để đầu tư đạt hiệu quả nhất).....	10
1.3.4. Tình huống 4: (Lập kế hoạch vận tải tốt nhất).....	12
1.3.5. Tình huống 5	13
1.4. Mô hình LP – mô hình LPP.....	14
1.4.1. Mô hình quy hoạch tuyến tính LP.....	14
1.4.2. Mô hình quy hoạch phân tuyến tính.....	15
Bài tập chương 1	17
Chương 2: Một số phương pháp hữu hạn giải mô hình LP.....	29
2.1. Cơ sở toán học.....	29
2.1.1. Tập lồi.....	29
2.1.2. Một số tính chất về cấu trúc miền nghiệm và sự tồn tại nghiệm của LP	29
2.2. Một số phương pháp giải mô hình LP	30
2.2.1. Phương pháp đồ thị.....	30
2.2.2. Phương pháp đơn hình	44
2.2.3. Phương pháp đối ngẫu	85
Bài tập chương 2.....	113
Chương 3: Bài toán vận tải	119
3.1. Thành lập bài toán vận tải.....	119
3.1.1. Dạng bài toán	119
3.1.2. Xây dựng mô hình toán học.....	120
3.2. Bài toán vận tải dạng đóng (cân bằng thu phát)	121
3.2.1. Mô hình toán học của bài toán vận tải cân bằng thu phát.....	121
3.2.2. Bảng vận tải	122
3.2.3. Một số định nghĩa khác.....	122

3.2.4. Tính chất	124
3.3. Phương pháp tìm phương án cơ bản	126
3.3.1. Phương pháp cực tiểu cước phí (the least - cost method)	126
3.3.2. Phương pháp ưu tiên kép theo giá cước cực tiểu	129
3.3.3. Phương pháp góc Tây Bắc (Northwest - corner method).....	130
3.4. Thuật toán thế vị.....	131
3.4.1. Cơ sở Toán học	131
3.4.2. Thuật toán thế vị (cho bài toán vận tải cân bằng thu phát)	134
3.4.3. Một số ví dụ áp dụng	138
3.5. Bài toán vận tải dạng mở	142
3.5.1. Bài toán vận tải không cân bằng thu phát	142
3.5.2. Bài toán vận tải có ô cấm (sử dụng).....	147
3.6. Mô hình dạng mạng của bài toán vận tải.....	149
3.6.1. Phát biểu bài toán.....	149
3.6.2. Với điều kiện cân bằng thu phát	150
3.6.3. Thuật toán	151
3.6.4. Bài toán vận tải dạng đồ thị không vòng.....	152
3.6.5. Bài toán vận tải dạng đồ thị có vòng.....	154
Bài tập chương 3	162
Chương 4: Bài toán sản xuất đồng bộ	173
4.1. Thành lập mô hình bài toán sản xuất đồng bộ	173
4.1.1. Phát biểu mô hình bài toán.....	173
4.1.2. Mô hình bài toán	173
4.1.3. Tính chất	174
4.1.4. Bài toán đối ngẫu của bài toán sản xuất đồng bộ đơn chiếc	174
4.2. Dạng bảng và phương pháp giải của bài toán sản xuất đồng bộ đơn chiếc	175
4.2.1. Dạng bảng.....	175
4.2.2. Thuật toán giải	176
4.3. Bài toán dạng không đơn chiếc	188
4.3.1. Định nghĩa.....	188
4.3.2. Phương pháp giải	188
4.3.3. Các ví dụ	189
Phụ lục.....	195
Tài liệu tham khảo	237

Giáo trình

CÁC MÔ HÌNH RA QUYẾT ĐỊNH

Chịu trách nhiệm xuất bản

NGUYỄN THỊ THU HÀ

Biên tập:	NGÔ MỸ HẠNH NGUYỄN THỌ VIỆT
Trình bày:	NGUYỄN NAM
Sửa bản in:	NGUYỄN THỌ VIỆT
Thiết kế bìa:	TRẦN HỒNG MINH

NHÀ XUẤT BẢN THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

Trụ sở chính: Số 75, ngõ 38, phố Phương Mai, Hà Nội

ĐT Biên tập: 04.35772143, 04.35772145   ĐT Phát hành: 04.35772138

E-mail: nxb.tttt@mic.gov.vn   Fax: 04.35772037

Website: www.nxbthongtintruyenthong.vn

Chi nhánh TP. Hồ Chí Minh: 8A đường D2, Phường 25, Q. Bình Thạnh, TP. Hồ Chí Minh

Điện thoại: 08.35127750, 08.35127751   Fax: 08.35127751

E-mail: cnsng.nxbtttt@mic.gov.vn

Chi nhánh TP. Đà Nẵng: 42 Trần Quốc Toản, quận Hải Châu, TP. Đà Nẵng

Điện thoại: 0511.3897467   Fax: 0511.3843359

E-mail: cndn.nxbtttt@mic.gov.vn

In 1.000 bản, khổ 17x24 cm tại Trung tâm In, Kỹ thuật và Dịch vụ Ảnh - Cơ quan Đại diện
Thông tấn xã Việt Nam tại Đà Nẵng

Số đăng ký kế hoạch xuất bản 131-2010/CXB/18-28/TTTT

Số quyết định xuất bản: 289/QĐ-NXB TTTT ngày 03 tháng 11 năm 2010

In xong nộp lưu chiểu tháng 11 năm 2010.